

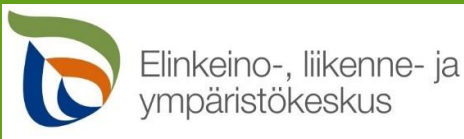
ARKTINEN KESKUS
Lapin yliopisto

Lihantuotantoa pohjoissuomenkarjalla – huomioitavia asioita

Liisa Keto, Luonnonvarakeskus

Tuottajapäivä 26.5.2023

Euroopan unioni
Euroopan aluekehityssrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kuva: Liisa Keto

Lihan laadun ulottuvuudet

Tuotantolaatu: lihaprosentti/lihakkuus, ruhon laatuluokka, saannot

Teknologinen laatu: pH, väri, vedensidontakyky, kemiallinen koostumus

Ravitsemuslaatu: kemiallinen koostumus, proteiinin ja rasvan laatu

Mikrobiologinen laatu: säilyvyys, tuoteturvallisuus

Syöntilaatu: mureus, mehukkuus, maku, ulkonäkö, väri

Eettinen laatu: eläinten hyvinvointi, ympäristövaikutukset

"Kuluttajalaatu": syöntilaatu, käyttömukavuus, tuoreus, turvallisuus

Niemistö 2012. Esiselvitys luomulihan ja tavanomaisesti tuotetun lihan laatuominaisuuksista

Lihan syöntilaatuun vaikuttavat tekijät

Elävä eläin:

- Rotu
maito-/liharotu,
rasvoittuva/vähärasvainen,
sukukypsyysikä
- Sukupuoli
uros (sonni, härkä), naaras, poikunut tai
ei (lehmä, hieho)
- Teurastusikä ja sukukypsyys
nopean/hitaan kasvun vaiheessa,
suhteuttaminen sukukypsyysikään

Kuva: Anneli Nuoranne

Lihan syöntilaatuun vaikuttavat tekijät

Elävä eläin:

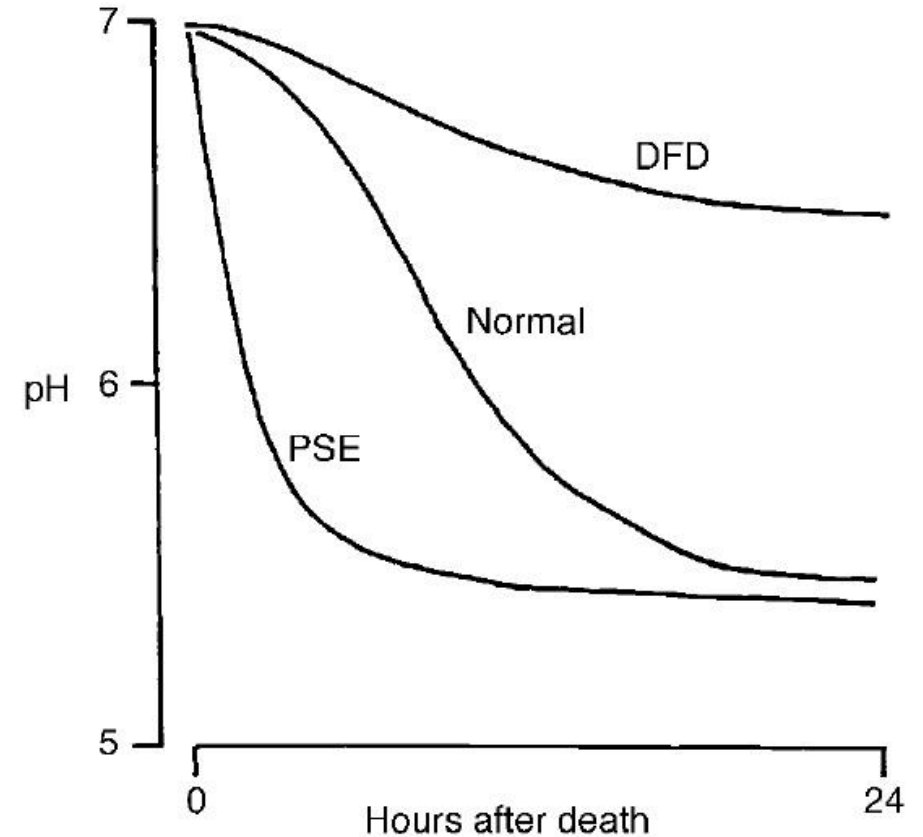
- Tuotantosysteemi
liikunnan määrä, lämpötila, rehun laatu
- Terveys
rehun imeytyminen ja yhteys kasvunopeuteen
- Ruokintastrategia
väkirehun osuus rehusta, energiamäärä,
propionihappokäyminen pötsissä, sioilla rehuvalkuaisen
pitoisuus ja laatu, yhteydet kasvunopeuteen
- Käsittely ennen teuraskuljetusta
toisilleen vieraiden eläinten sekoittaminen, muu stressi

Lihan syöntilaatuun vaikuttavat tekijät

Teurastamolla ja leikkaamossa:

- Kuljetusaika
mahdollinen kuljetusstressi, eläinkuljetusautot yleensä hyvin varusteltuja
- Lepoaika
palautuminen, lihasten energiavarastojen täyttyminen, jotta lihan pH-arvo voi laskea tarpeeksi alas
- Sähköstimulaatio
nopeuttamaan lihan pH-arvon alenemista
- Jäähdytystapa
liian nopea/hidas jäädys, tender stretch (lonkkaluuroikotus)
[https://meatupdate.csiro.au/data/MEAT TECHNOLOGY U PDATE 04-1.pdf](https://meatupdate.csiro.au/data/MEAT%20TECHNOLOGY%20UPDATE%2004-1.pdf) , lämminleikkuu
- Pakkaustapa ja raakakypsytytys
vakuumi, Pi-Vac, kaasupakkaus; raakakypsytysaika ja lämpötila

Lihan syöntilaatuun vaikuttavat tekijät

Kaupassa:

Valaistus

valoaltistuksen vaikutus kemiallisiin reaktioihin ja silmin havaittavaan lihan väriin

Varastointilämpötila

säilytys myyntipaikassa max. + 6 °C, kaupan pidettäessä max. 7 °C (KTM päätös 138/1996)

Pakkaus

vaikutus alkaa toki aiemmin jo: mitä molekyylejä/yhdisteitä pakkaus läpäisee ja mitä ei, miten suojaa tuotetta

Lihan värin sudenkuoppa

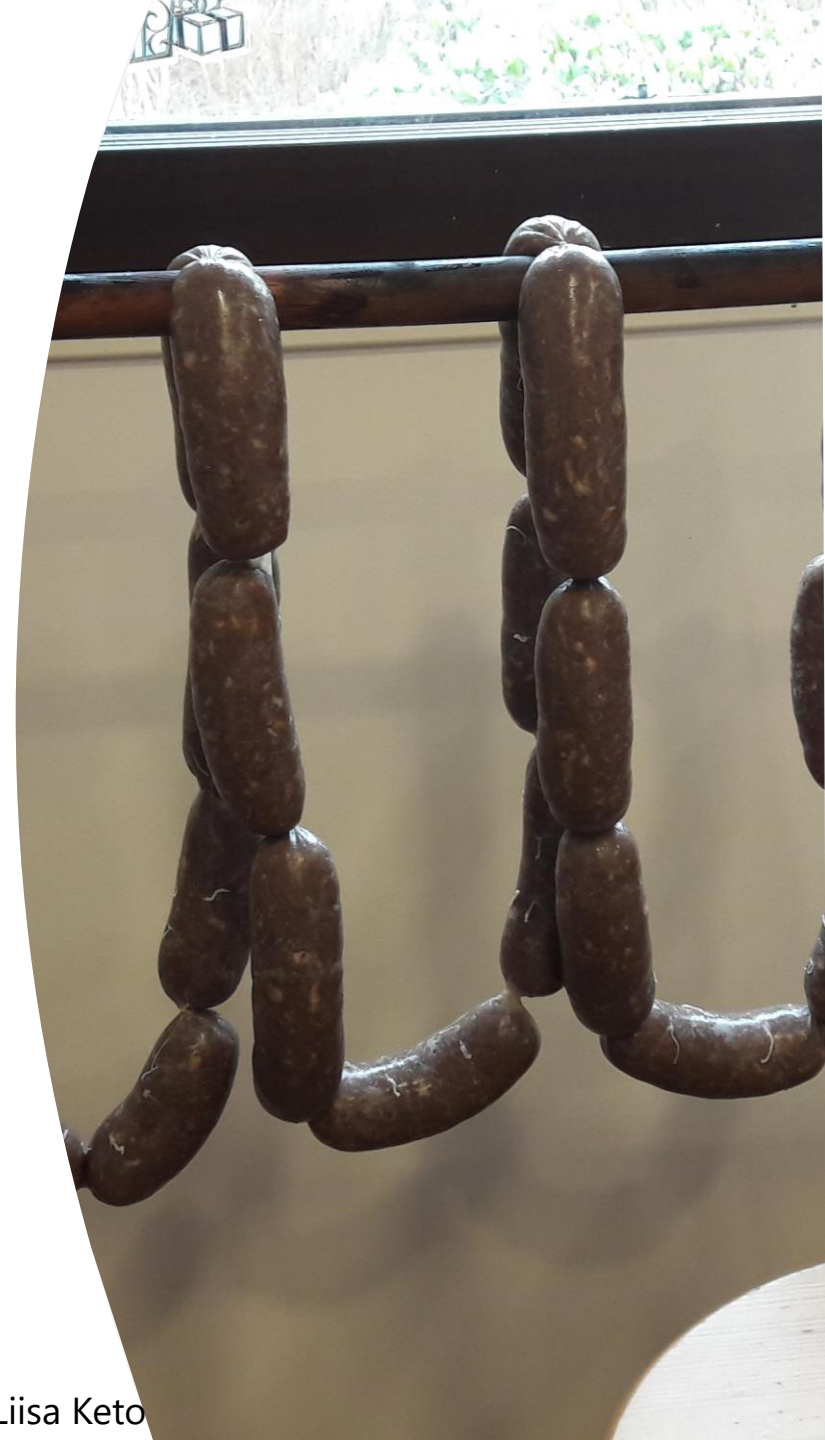
suojakaasu 70-80 % happea: jauheliha kauniin punaista raakana, ruskettuu jo ennen kuin on kypsää, rasvan ja proteiinin hapettuminen

Lihan syöntilaatuun vaikuttavat tekijät

Kotona:

- Jääkaappilämpötila
yli +8 °C antaa haitallisille mikrobeille hyvät kasvumahdollisuudet
- Kypsennystapa
hitaasti uunissa vai nopeasti pannulla, lihan soveltuvuus kypsennystapaan
- Uudelleenlämmitys
harkitse tapa: esim. pihvi ensin uuniin ja sitten nopeasti pinta uudelleen lämpimäksi
- Pakastaminen
jääkiteet raa'an lihan sisällä

Tilaseuranta – pohjoissuomenkarja ja holstein vertailussa

11 holstein- ja 12 pohjoissuomenkarjahärkää yhdellä tilalla samalla rehulla juotolta teurastukseen asti.

- Vasikat saapuivat 05 – 06/2021 vasikkalaan
- Siirto kylmäpihattoon 07 – 09/2021
- Teurastus ja lihanäytteet 11/2022 – 01/2023
- Raportointi 02 – 06/2023

Rotuvertailu kasvu- ja teurasominaisuuksista sekä lihan laadusta.

Tulostaulukossa vertailun vuoksi tietoja 2021 Lukeen tulleista sonnien lihoista.

Kasvu- ja teurasominaisuudet

	PSK	HOL
Eläimiä, kpl	12	11
Teurasikä, vrk	601	604
Loppupaino, kg	407	596
Päiväkasvu, kg/pv	0,606	1,000
Nettokasvu, kg/pv	0,308	0,491
Teurastulokset		
Teuraspaino, kg	204	292
Teurasprosentti, %	49,9	48,8
Lihakkuus, EUROP (1–15)	3,8	4,2
Rasvaisuus, EUROP (1–15)	7,9	6,1

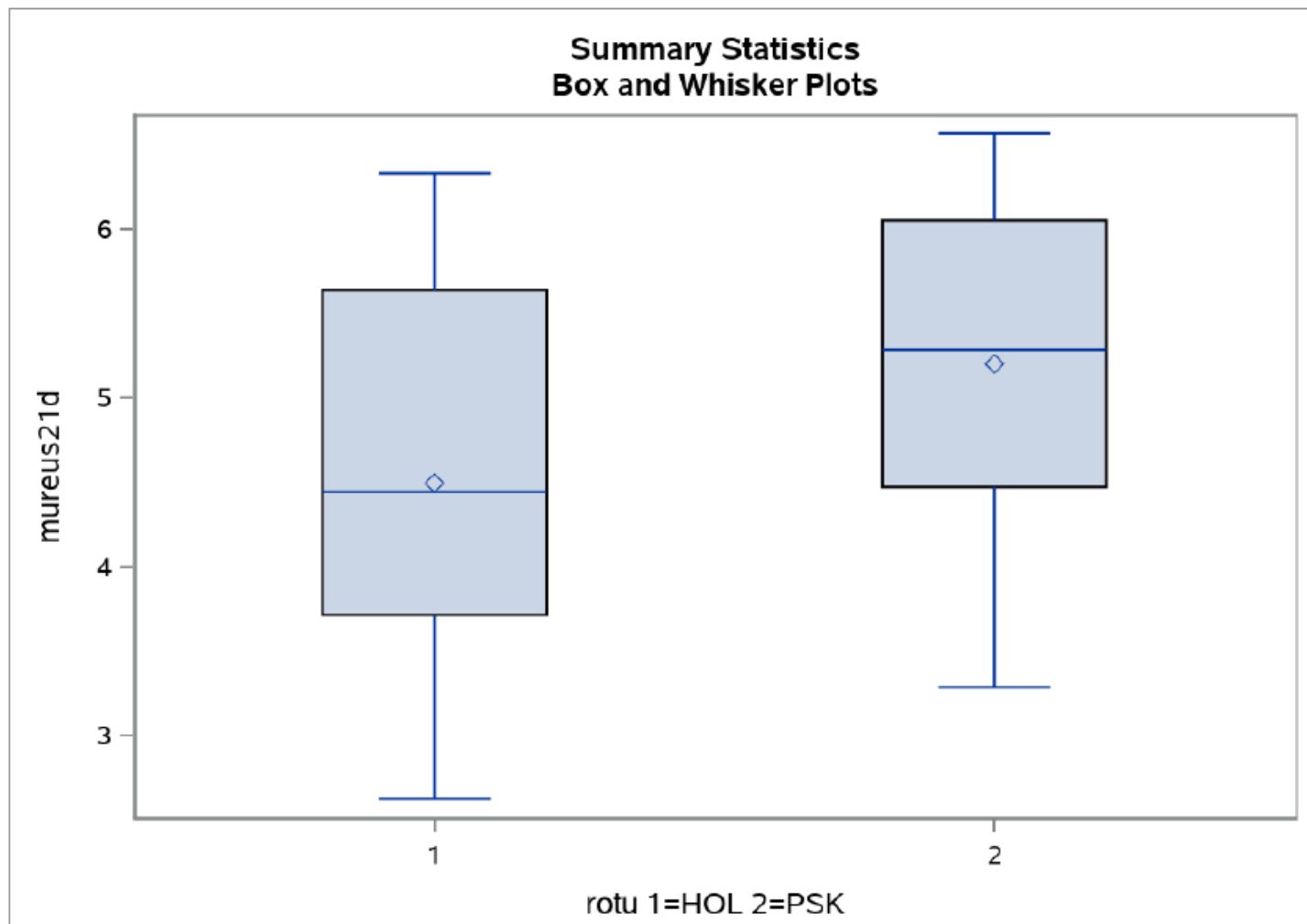

Lihan laatu

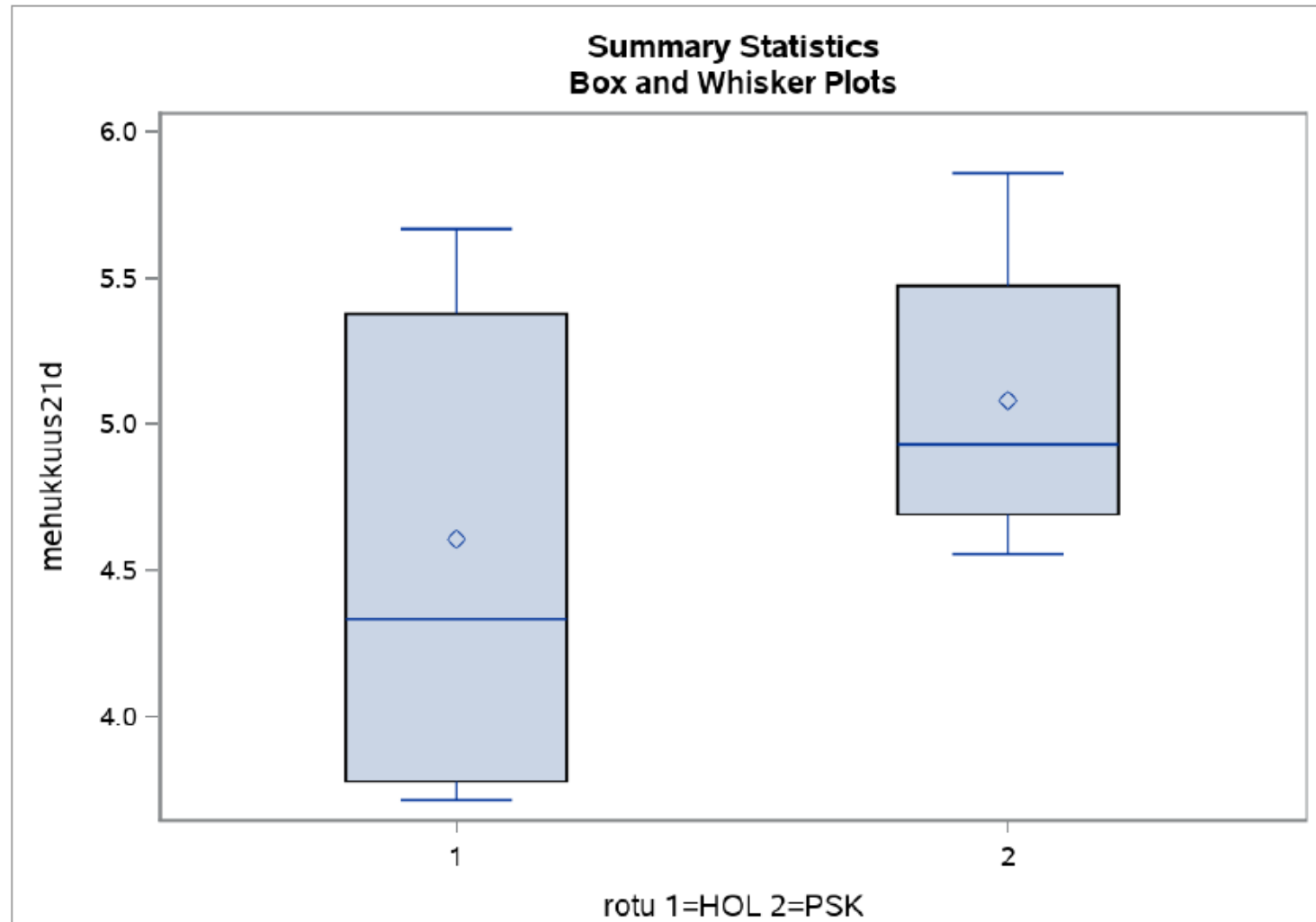
	PSK	HOL	HOL sonni 2021	AY sonni 2021
Eläimiä, kpl	12	11	12	10
pH 2 pv	5,42	5,46	5,61	5,57
L* vaaleus	27	27	27	30
a* punaisuus	11	11	12	11
b* keltaisuus	10	11	12	12
Valuma-%	4,4	4,0	0,3	0,14
Kosteus-%	71	72	74	74
Rasva-%	18	16	7	7
Valkuais-%	21	21	22	22
Marmoroitumisaste	2,2	2,2	1,7	1,9
Mureus	5,2	4,5	5	4,9
Mehukkuus	5,1	4,6	4,6	4,3
Maku	5,4	5,0	5,3	5,1
Leikkuuvaste N/4 cm ²	91	93	63	71

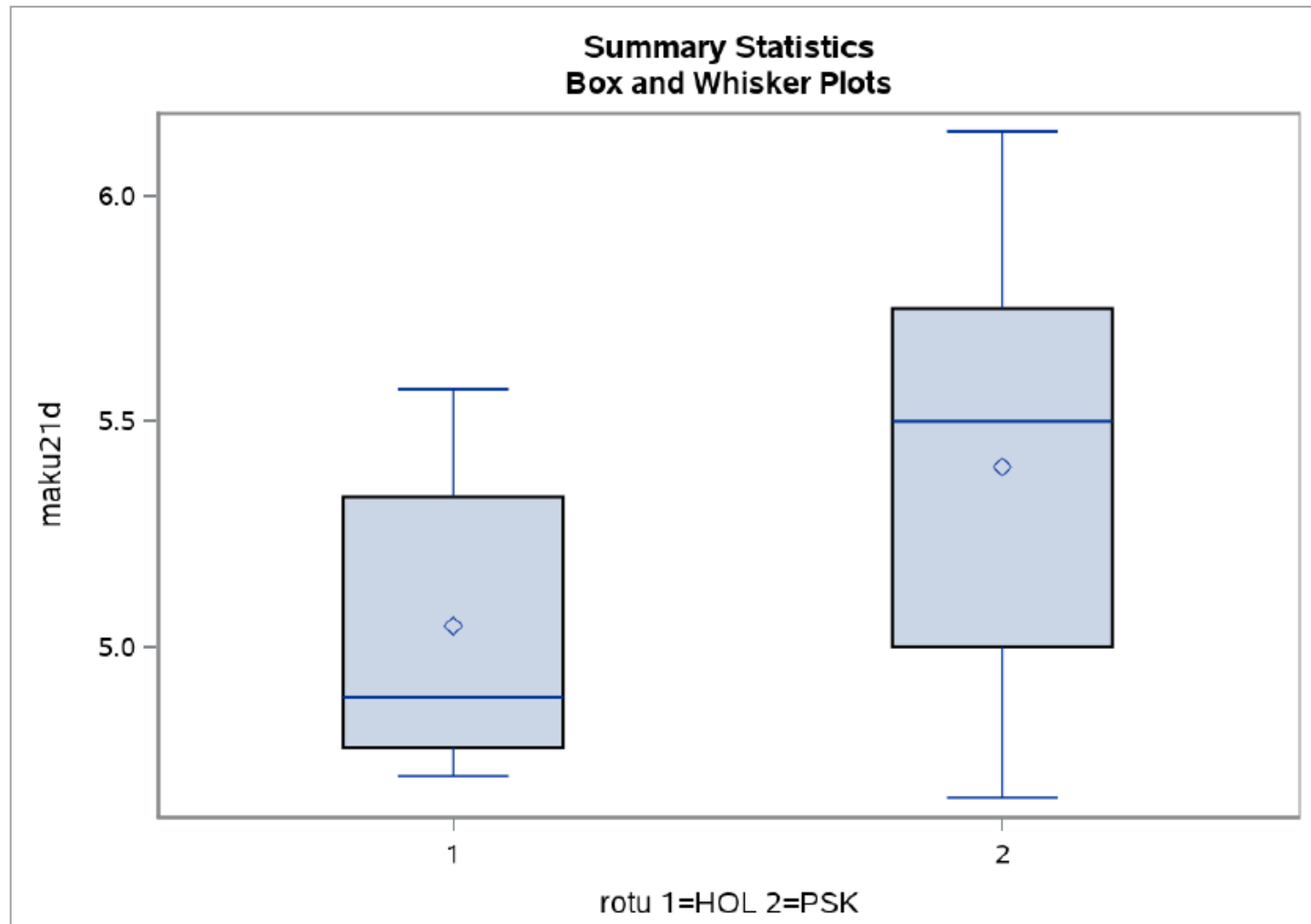
Mureus

Mehukkuus

Maku

Johtopäätökset

Pohjoissuomenkarjan härkien elopainon päiväkasvu reilu puolet holsteinin vastaavasta

Teurasruhojen lihakkuudessa ja rasvaisuudessa molemmilla roduilla vaihtelua, mutta eivät eroa toisistaan

Lihan marmoroitumisaste vaihtelee molemmilla roduilla, mutta eivät eroa toisistaan

Lihan laadussa ei suuria eroja

Lihan mehukkuudessa ja maussa hieman eroa PSK:n eduksi

Laitteella mitattu mureus ei eroa rotujen välillä

Jatkotutkimukset

Rasvahappo- ja rauta-analyysit PSK- ja HOL-lihoista tulossa

Lehikoisen säätiön 2023 rahoittama tutkimusmahdollisuus:

- Lihan mureutumisen entsyymit
- Lihassolujen ominaisuudet, liittyvät lihan mureuteen ja mehukkuuteen

Lähdeluettelo

Ertbjerg & Puolanne 2022. Terveisiä lihatieteen tutkijoilta. Jauhelihan suojakaasupakkaaminen. Liha & Ruoka 2, 26-27.

Finlex 1996. Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös lihasta ja lihatuotteista 138/1996 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1996/19960138>

Huuskonen & Manni 2022. Resurssiviisas ja kilpailukykyinen naudanlihantuotanto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-442-5>

Niemistö, M. 2012. Esiselvitys luomulihan ja tavanomaisesti tuotetun lihan laatuominaisuuksista. <https://docplayer.fi/4228426-Esiselvitys-luomulihan-ja-tavanomaisesti-tuotetun-lihan-laatuominaisuuksista.html>

Warriss, P.D.. Meat Science : An Introductory Text, CABI, 2000. ProQuest Ebook Central, <http://ebookcentral.proquest.com/lib/nrifi-ebooks/detail.action?docID=369421>. Created from nrifi-ebooks on 2021-05-26 12:45:29.

ARKTINEN KESKUS
Lapin yliopisto

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Kiitos!

Vipuvoimaa

EU:lta
2014–2020

Tässä esitetyt tulokset tuotettiin Lapinlehmään perustuvan erikoistumisen mahdollisuudet osana pohjoisia elinkeinoja (Lappari elinkeino) -hankkeessa. Hanketta on rahoitettu Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rakennerahasto-ohjelmasta "Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020". Hanketta toteutetaan Lapin yliopiston Arktisen keskuksen, Luonnonvarakeskuksen ja Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappian yhteistyönä.

©LUONNONVARAKESKUS

Kuva: Anneli Nuoranne

Löydä meidät verkosta

➤ luke.fi

Tilaa uutiskirjeemme ja pysy jyvällä!
luke.fi/uutiskirje

Luonnonvarakeskus (Luke)
Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki

